

Р Е Ц Е Н З И Я

по обявен конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент”, по научната специалност “Организация и управление извън сферата на материалното производство (вътрешен ред и сигурност)”, в област на висшето образование 9, “Сигурност и отбрана”, професионално направление 9.1. “Национална сигурност”, – Национална сигурност и обществен транспорт, обявен в ДВ, бр. 29 от 2022 г.

Кандидат в конкурса е д-р Васил Колев

Автор на рецензията: проф. д.н. Любомир Кирилов Тимчев

I. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

В списъка с научните публикации на кандидата в конкурса за доцент – д-р Васил Колев, са включени 16 заглавия, от които за рецензиране 15.

Те могат да се класифицират в следните групи:

- ◆ Монографии - 1;
- ◆ Статии и научни доклади - 14.

Представените за рецензиране разработки са издадени след получаването на научната степен “доктор”. Освен това те напълно съответстват на изискванията за наукометрични показатели, с оглед заемането на академичната длъжност „доцент“.

II. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕПОДАВАТЕЛСКАТА И НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

По своето предназначение научноизследователската дейност на д-р Колев, е посветена на едни от актуалните въпроси, свързани със защитата на националната сигурност и по специално в транспорта. Става въпрос както за правната регламентация, така и за организацията на работа главно на обществения транспорт. Значително място е отделено на изследването, на причините за различните проблеми, които съпътстват този транспорт и което е твърде съществено начините за тяхното преодоляване в страната. Част от публикациите са посветени и на автобусния и вътрешноградския транспорт и по специално съпътстващите ги проблеми, от гледна точка на националната сигурност, като важна част от сигурността в градската среда.

Представените научни трудове са лично дело на кандидата. В този смисъл те отговарят на изискванията за участие в конкурс, за получаване на академичната длъжност „доцент“.

Наличието на справка за приносите, която отразява правилно научните и научно-приложните постижения и тяхното приложение в учебната работа и в управленската дейност, допълнително улеснява рецензирането. По правило тяхното внедряване в законодателството и практиката, ще допринесе за повишаване ефективността в дейността на компетентните органи, което ще бъде признание за усилията му.

III. ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ И ПРИНОСИ В ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ЗА РЕЦЕНЗИРАНЕ ТРУДОВЕ

1. В *монографията* **„Националната сигурност и свързаността ѝ с обществения транспорт“** са разгледани проблемите, свързани със системата за обществен транспорт и връзката ѝ с националната сигурност, като част от сигурността в съответната среда, което личи и от нейното заглавие. По специално става въпрос за диференцирано разглеждане проблемите на обществения автобусен транспорт, вътрешноградския масов транспорт и друг такъв транспорт, наричан от автора допълнителен вътрешноградски транспорт. На основата на анализ са подчертани същността и значението, на всеки един от видовете транспорт. Важно за работата е очертаването на възможностите за тяхното развитие. В този смисъл предложената за рецензиране монография представлява научен труд, съобразен със съществуващите стандарти и изисквания. Обърнато е внимание на обстоятелството, че става въпрос само за обществения транспорт и значението му за сигурността, като едно от най-важните явления в съответното населено място или в страната.

Акцентирано е както върху възможностите за развитие на този вид транспорт, така и върху факта, че това е от съществено значение не само за сигурността в тесен смисъл на думата, но и в по-широк смисъл, от гледна точка на цялата градска среда. На тази основа е отбелязано, че тъкмо това съчетаване на различните видове транспорт освен, че е добро за населението по отношение на неговото придвижване, създава и някои неудачи, които следва да са в ползрението на компетентните органи, с оглед тяхното преодоляване и по този начин повишаване сигурността на гражданите, които го ползват. В тази връзка са направени редица обобщения и предложения за промяна

възприемането, на които ще спомогне за повишаване ефективността в дейността по разглежданите проблеми.

Специално място в разработката е отделено на възможностите за оптимизиране на средата в обществения транспорт, с което индиректно ще се подобри и състоянието на сигурността. Важни в случая са както мненията на изпълнителите, така и на тези, които осъществяват ръководна дейност.

Анализирано е въздействието на проблемите, свързани с обществения транспорт, върху защитата на националната сигурност на страната. В тази връзка са анализирани и систематизирани редица въпроси, имащи отношение към прилагането на подходящ подход, който да проправи път към по-стабилна защита, която да не се влияе от подбрения метод и организация на работа.

Подчертано, е че тъкмо подобряването състоянието на средата в този вид транспорт, в контекста на защитата на националната сигурност, е една от най-значимите дейности. Нещо повече, разгледани са и последиците от това явление, при повишаване ефективността в организацията на работата и последиците от нея. Важни са в тази насока различните политики, съответно на национално, регионално и глобално равнище.

Приносите в монографията могат да бъдат обобщени по следния начин:

- ◆ на първо място ще отбележим разглеждането на основните аспекти, свързани със защитата на националната сигурност, в контекста на обществения транспорт. Възникването и развитието на този въпрос, разгледан, като проблем както на национално, така и на регионално равнище може в определен момент да се окаже сериозен от гледна точка сигурността, на гражданите във и извън общественият транспорт;
- ◆ важно е да отбележим и това, че е направен опит за анализ на дейността на различните институции и техните органи, свързани с

общественият транспорт, в контекста на националната сигурност. Не мога да гарантирам, първичността на този анализ в специализираната литература, но можем с категоричност да отбележим, че неговото наличие прави много добро впечатление;

- ◆ като съществено можем да определим и доразвиването на постановките, посветени на ефекта от съществуването и развитието на обществения транспорт и отражението му върху дейността, на специализираните институции. Това има съществено отражение и върху защитата на националната сигурност.
- ◆ Анализирани са въпросите, пречупени през обществения транспорт и неговата свързаност с националната сигурност, като от едно от стратегическите явления за живущите в по-големите градове. Това само по себе си налага търсенето на нови форми и насоки за подобряване организацията на работа, които авторът успешно търси;

Всичко това придава вид на монографичното изследване, като на един много значим научен, а също и практико-приложен труд по проблем от значение както за научните работници, така и за практическите служители от сектора. Нещо повече защитата на населението в обществения транспорт е въпрос, от значение не само за националната система за защита на сигурността, но също и за всички, свързани с този въпрос.

2. Необходимостта от сигурност в обществения транспорт, е тема за разглеждане и в други публикации на г-н Колев. Такъв пример е *статията*, където кандидатът, смело засяга **проблемите на обществения транспорт и свързаността му с националната сигурност**. Макар и в по фрагментарен вариант, е акцентирано върху някои моменти от значение, за националната сигурност в обществения транспорт. Обърнато е специално внимание на

характера и особеностите на сигурността на гражданите в обществения транспорт, като елемент от явлението национална сигурност, при това не само от теоретичен, но преди всичко и от практически характер. По този начин индиректно се подсказва на специализираните органи, за използването на ефективни действия, по възможност изпреварващи.

Освен това, тази статия обобщава възможностите за оптимизиране дейността на специализираните органи, като част от системата за защита на националната сигурност.

3. Статията „Националната сигурност и устойчивост във вътрешноградския транспорт“ е посветена на устойчивостта на градския транспорт, в контекста на националната сигурност. Подчертана е актуалността на тематиката и в тази връзка нейната обусловеност от различни обстоятелства.

Работата представлява опит за представяне на основните проблеми стоящи пред градското население, във връзка с увеличаващите се превозни средства и по-конкретно градския автобусен превоз. Характерът на научна разработка се допълва от направените предложения за промени, с оглед въздействието, което има транспортът в града върху националната сигурност. В тази връзка са лансирани редица предложения за осъвременяване на действащите норми в организацията на работата, на системата за градски транспорт, в контекста на защитата на националната сигурност.

Необходимо е да отбележим, че статията се занимава с резултатите от анализ, базиран на състоянието на градския транспорт не само у нас, но и в световен мащаб. Отличителна особеност на изследването, е че то показва, че повече от половината от населението на света живее в градовете, което само по себе си означава затруднения с придвижването. Анализът показва, че тази

тенденция ще се задълбочава, като очакванията са този процент да достигне 75. Разбира се, това има и някои предимства, но има и недостатъци, които създават проблеми. Най-общо те могат да бъдат определени, като лоша атмосфера вследствие замърсяването на въздуха. Изтъквайки важността на градския транспорт и като цяло транспортния сектор за населението, живеещо в градовете авторът набляга на някои негативни тенденции, сред които отделянето на вредни емисии от моторните превозни средства заема челно място.

Приносите в тази публикация най-общо могат да бъдат определени, като осмисляне по нов начин на наличната транспортна система, като се премине на нов технологичен вариант. Направеното изследване дава възможност да се акцентира върху важността и сериозната роля, която има вътрешноградския транспорт не само за придвижването на населението, но и като цяло за икономиката на всеки град. Подчертаването на този факт е обосновано с необходимостта от придвижването до училища, детски градини, търговски и други обекти. Както отбелязахме, освен правната регламентация, изследвана е и практическата дейност от гледна точка ефективността при защитата на националната сигурност в градска среда и по-конкретно в градския транспорт. Подчертана е ефективността при използването на различен по вид транспорт, както и това, че в големите градове много по-полезен от гледна точка замърсяване и задръствания, е градският транспорт. Не е за пренебрегване и високият процент на пътниковместимост. Логично статията завършва с извода, че пътничко потока през следващите години ще се увеличава, което от само себе си ще повишава ролята, на градския транспорт и като цяло транспортната дейност. Всичко това налага обръщането на специално внимание и на сигурността на лицата, които се придвижват, при това независимо от вида на транспорта.

4. Характер на *статия* има и публикацията, **посветена на автобусния транспорт и националната сигурност в т.н. „умни градове“**, каквото е и нейното заглавие.

Видно и от тематиката, целта на статията е да се изследва състоянието и по-скоро реализацията на световната инициатива за умни градове. По-специално става въпрос за автобусния транспорт от гледна точка, на националната сигурност. Както сам авторът отбелязва, програмата „умни градове“ е инициатива развивана през последните десетина години. В нея са включени градове от цял свят. Специално внимание е обърнато на критериите за определяне на градове за умни. Става въпрос за това, че формулировката за тях е свързана с обстоятелството, че тяхната инфраструктура е изградена от много и различни елементи. Тази уникална инициатива има за идея повишаване прогреса и равновесието от екологична и други гледни точки, които да служат на гражданите. Всичко това на съществуването на база от данни.

Подчертано, е че основен двигател в тази дейност е местната власт, която поема основните задължения и съответно носи и голямата отговорност. Отбелязана е и важността и ролята на другите институции. Посочени са и примери на градове с постижения в тази насока, като Ню Йорк, Сеул и Лондон. По този начин се акцентира и на градове – примери, при това с много голямо население. С други думи наред с ролята на институциите се подчертава и тази, на нивото на сигурност. Това е от значение както за развитието на тези населени места, така и за нивото на защита на сигурността на населението в тях.

Все във връзка с тематиката на публикацията е отбелязано, че основна роля за предприемането на адекватни действия, с оглед преодоляването на

съществуващите проблеми, е наличието на възможности за развитие на този транспорт, в контекста и на защитата на националната сигурност.

Необходимо е да отбележим и друга специфика на „умните градове“, на която обръща внимание авторът, състояща се в осъществяването на много компютърни модели, трансформирани в реална градска среда. Освен, че е част от нашето съвремие и необходимост в почти всяка дейност, тази специфика спомага за реакции в реално време. Така например специални сензори отчитат и показват промени в температурата и времето, като цяло. Това от своя страна позволява своевременна реакция.

Централно място сред позитивите на тази система заема възможността за обратна връзка от страна на гражданите в тези градове. Освен, че има роля по отношение наличието на необходимата информация, този подход позволява и вземането на най-правилните решения, с оглед подобряване нивото на обслужване в обществения транспорт, откъдето и защитата на сигурността.

Засегнати са и други въпроси, като нивото на трафика на превозни средства, особено такива, в които се придвижват по един пътник. Обърнато е внимание на това, че тъкмо общественият транспорт е решението, с оглед намаляване трафика от автомобили. Преодоляването на този проблем обаче минава през повишаване ефективността на услугата, в масовия вътрешноградски транспорт, което означава по добро обслужване.

Специално следва да се подчертае, че в работата са направени и някои изводи, които могат да бъдат определени, като приноси.

На първо място, ще отбележим все повече увеличаващото се население в по-големите градове. Това от своя страна ще създаде трудности от гледна точка на обществения транспорт, във връзка с презастрояването и на тази основа трудностите в трафика на транспорта, като цяло. Ще възникне необходимост от създаването на нови маршрути, а също и увеличаването на броя на

превозните средства в досега съществуващите. Всичко това ще създаде проблеми както от екологична, така и от климатична гледна точка.

Друг съществен проблем от гледна точка на националната сигурност, е възможността за увеличаването на кражбите и друг вид престъпна дейност, което се обяснява с увеличаването на населението.

Все в тази връзка, разгледано е увеличаването на използваната енергия от хората и домакинствата. Препоръчана е перспектива, която да намери баланса между икономическите и социалните функции.

В заключение е отбелязано, че вътрешноградският транспорт в „умните градове“, е необходимо да способства за цялостното развитие и визията на градовете. Основната роля на транспорта е да подобри начина на живот.

5. Съвсем във връзка с тематиката, свързана с общественият транспорт и като успешно допълнение на цялостната изследователска дейност е *статията* на кандидата, свързан със **зелената енергия и автобусния транспорт и тенденциите за развитието му от гледна точка на националната сигурност.**

Същата е с научна и практико-приложна стойност и е посветена на ролята, на един от най-важните фактори от гледна точка, на бъдещето развитие на този въпрос, който има пряко отношение спрямо защитата на националната сигурност на страната. Целта на статията, е анализ на състоянието на автобусния транспорт и изследване преминаването към зелена енергия. Обърнато е специално внимание на рефлектирането на този транспорт, спрямо околната среда. По този начин авторът иска да заостри вниманието спрямо това явление и в същото време, да отправи апел към компетентните институции, с оглед предприемането на необходимите мерки. В този контекст са представени и основни моменти, които са от съществено значение за

устойчивото развитие на обществения транспорт и сигурността както в него, така и в градовете.

Не е пропуснато и обстоятелството, че масовият градски транспорт оказва голямо влияние върху развитието на градовете. Съществуват обаче и някои негативни ефекти, което от своя страна придава известна несигурност за населението на съответната територия, които могат да бъдат предотвратени с намирането на иновативни средства.

Предлагат се и конкретни мерки за повишаване ефективността в работата на специализираните органи, с конкретни ангажменти по разглежданите въпроси.

Останалите публикации са равностойни или по-малки като обем, но не и по значение. Като цяло с публикациите си авторът ни показва своя афинитет към наболели проблеми в нашето съвремие, сред които се открояват проблемите на автобусния транспорт. Прави впечатление, че кандидатът предлага добре обосновани тези, които не са прекалено теоретизирани, а по-скоро практически подплатени. В този смисъл те могат да са полезни както за служители от изпълнителския състав, така и за ръководители от сектора. Много от вижданията са приложими и могат да послужат за размисъл и научни подходи, като част от цялостната защита на националната сигурност.

IV. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ ЗА РАБОТАТА НА КАНДИДАТА

Нямам лични впечатления от работата и качествата на г-н Колев. Познавам го само от публикациите, на основата на които изготвям рецензията. Неговата преподавателска, научна и управленска дейност, създава у мен впечатлението за коректен човек, с ясно изградени качества, който е наясно с практическата дейност по изследваните въпроси и на тази основа развива

своите научни възгледи. Това впечатление се допълва и от многото практически препоръки, намерили място в публикациите, с които той цели подобряване организацията на работа.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Преподавателската дейност на д-р Васил Колев, както и представените за рецензиране научни публикации, ми дават основание **УБЕДЕНО** да препоръчам на **УВАЖАЕМОТО ЖУРИ** да го избере и препоръча, с оглед заемането от него на академичната длъжност „доцент“.

13.11.2022 г.

Гр. София

Изготвил:

проф. д.н. Л. Тимчев